

Slišanje glasov:

TAVAN – KONČNO NA PODSTREŠJU

Književna skupina Društva Tavan ima srečanje vsak četrtek zvečer, včasih ob 18. uri, včasih pa ob 18.30, odvisno od tega, kako se dogovorimo. Vsako srečanje traja približno uro in pol, vendar se zgodi, da ostanemo tudi več ali manj časa. Jaz, facilitator, vedno pridem v naglici in ljudje me čakajo, da odklenem. Na začetku so vedno prisotni menčanje, pozdravljanje in razporejanje stolov v krog, če že niso tako postavljeni. Osebnosti odložimo na stran. Čutiti je napetost v zraku. Vsak najde svoje mesto in morda še počakamo na koga, ki zamuja, in ponavadi prepoznamo trenutek, ko ugotovimo, ali bo ta oseba prišla ali ne. Ko se šumenje in menčanje umirita, potem nekdo reče nekaj, kot je: »In, a bomo?« Vsi vemo, da se je srečanje začelo.

Uvodnega kroga nikoli ne preskočimo. To je sveto. Drug za drugim pripovedujemo, kako se počutimo zdaj in kako v zadnjih dneh, ter sporočimo drugim, če smo kaj prebrali ali napisali. Če se zgodi, da se nekdo počuti zelo slabo, kar se je že dogajalo, potem ta vrstni red odpade in se vsa pozornost usmeri v to osebo. Podarimo ji čas in ves prostor, ki ju potrebuje. Skrbimo drug za drugega. Do zdaj tega ni nihče zlorabil.

Če pride nov član, se bomo v uvodnem krogu vsi predstavili in ponovili svoji dve glavni pravili, ki veljata za vse v Tavanu. Prvo pravilo je pravilo zaupnosti, ki narekuje, da vse, kar rečemo, ostane v skupini. Drugo pravilo imenujemo pravilo varnega okolja in pomeni, da se bomo medsebojno varovali, da ni pritiska ali česar koli, kar bi spominjalo na fizično ali psihično nasilje. To pravilo vključuje tudi, da je povsem normalno biti tiho v skupini. Če ne želim govoriti, je v redu. Če nekdo postavlja preveč vprašanj in podvprašanj, se bodo zanj zavzeli drugi. Večkrat se je zgodilo, da so ljudje spregovorili šele po pol leta, ker so pač tako želeli.

Po uvodnem krogu facilitator uvaja temo srečanja s pomočjo književnosti. Ponavadi sem to jaz, včasih pa prevzame tudi kdo drug. Beremo pesem, zgodbo, odlomek, pismo ali kar koli, kar nam daje misliti. To ne traja dolgo. Facilitator nato postavi vprašanje, nato se srečanje zares začne. Tako kot Erich Auerbach iz Odisejeve brazgotine črpa za pisanje o celem literarnem obdobju, tako tudi mi iz književnih odlomkov črpamo za govorjenje o svojih življenjih. Težko je razložiti ta občutek. Vanj vstopiš neopazno, nenadoma začutiš, da si notri, da te je moč kroga potegnila vase in nisi več pozoren na minevanje časa. Pozorno poslušamo drug drugega. To je bistvo. Ne dajemo neposrednih, vsiljivih nasvetov, temveč si izmenjujemo izkušnje in se pogovarjamo o sebi. Drugi pa iz tega vzamejo, kolikor zmorejo in si želijo. Dobro premislimo, kaj želimo povedati, a se ne bojimo, da bo narobe.

Srečanje se zaključi, ko temo izčrpamo, in nato naredimo zaključni krog, ki je, tako kot uvodni, zelo pomemben. Če se nekdo počuti zelo slabo, ga ne bomo kar tako pustili, da odide domov. Če ne morejo vsi, potem vsaj nekateri ostanejo. Velikokrat se zgodi, da srečanje ljudem izboljša razpoloženje, jih dvigne in gane. To so najljubši trenutki zame. Tako kot začetek je tudi občutek konca težko opisati. Zdi se ti, da si se osvobodil ali se umil z mrzlo vodo, globoko vdihnil svež zrak in pretegnil hrbet.

Vedno pospravimo prostor za seboj. Vrnemo stole na svoje mesto in morda tudi posodo, papirje, svinčnike, barvice ter se poslovimo. Ljudje gredo svojo pot, nekateri skupaj, nekateri sami, nekateri pridejo z avtom in zapeljejo še druge. Pogosto se zgodi, da se tisti večer drug drugemu zahvalimo za druženje v spletnem klepetu. To

je še en prostor srečanja, čeprav virtualni. Tu nikoli ne odpiramo resnih razprav. Večinoma se med tednom medsebojno povprašamo, kako smo, delimo tisto, kar smo napisali ali prebrali, se šalimo in dogovarjamo za naslednje srečanje.

Fizični prostor za izvajanje srečanj je pomemben, vendar ni bistven. Ob začetku junija 2019 smo imeli nekaj prvih srečanj na terasah kavarn. Nato smo se srečali v takratnih prostorih Tavana, ki so, ironično, bili v sobici v kleti nakupovalnega centra. Nekaj časa smo imeli vsako četrto srečanje v krčmi. Med najstrožjimi epidemiološkimi ukrepi leta 2020 smo se, tako kot vsi drugi, srečevali s pomočjo videoklicev, a smo komaj čakali, da se vidimo v živo. V začetku leta 2021 je Tavan ostal brez prostorov, zato se je takrat književna skupina spet preselila v kavarne. Ko smo društvo preselili na novo lokacijo, se je začela prenova najetega stanovanja in smo imeli srečanje v zaprašeni umazani kuhinji, preden je tudi ta prostor odpadel.

Na današnjem naslovu imamo več izbire, tako da je skupina včasih na vrtu, v kuhinji, v pritličju in včasih v zgornjem nadstropju. Tavan je končno na podstrešju, in tam pogosto potekajo srečanja književne skupine (ironično rečeno, saj »tavan« pomeni podstrešje – op. prev.). Skupina torej ni fizični prostor, ampak nekaj, kar vsak član nosi v sebi. Vse drugo je logistika.

***

Zgornje besedilo je del pripovedi društva Tavana iz Sarajeva o delovanju njihove podporne skupine, ki jo imenujejo »književna skupina«. Ta pripoved je objavljena v knjigi z naslovom Naša praksa: *Servisi mentalnog zdravlja u zajednici*, ki jo je pred kratkim – v okviru programa ERASMUS+ – izdala *Hearing Voices Mreža Zapadnog Balkana*. V knjigi so predstavljene dejavnosti štirih organizacij: poleg Tavana iz Sarajeva, Prostora iz Beograda in Doma Turnić iz Reke tudi društva Slišanje glasov iz Ljubljane. Slednje društvo je predstavilo delovanje svoje Šole za povezovalce podpornih skupin. Celotna knjiga bo v kratkem izšla tudi v slovenskem prevodu.